

ZELINSKE IZLOŽBE UZ 140. OBLJETNICU DOMJANIĆEVA ROĐENJA I EUROPSKI TJEDAN SPORTA

Muzej Grada Sveti Ivan Zelina obradovao je nakon ljetne stanke svoje sugrađane otvaranjem dviju izložbi s temama iz prošlosti grada. Jedna je posvećenu Dragutinu Domjaniću, velikom magu kajkavskoga pjesništva, postavljena uz 140. godišnjicu njegova rođenja (rođ. 12. rujna 1875., umro 7. lipnja 1933.), a druga Petru Janešu, sugrađaninu i sportašu, upriličena uz Europski tjedan sporta. I dok se danas o životu Domjanića, pjesnika, pravnika, prevoditelja, predsjednika Društva hrvatskih književnika, predsjednika Matice hrvatske i PEN kluba zagrebačke sekcije, međunarodnog književnog kluba, rođenom u Krčima, selo Adamovec, kotar Sveti Ivan Zelina, na imanju svoje majke, zna više-manje sve, Janeš je posve zaboravljen u svom rodnom gradu.

S obzirom da su u postavima obiju izložbi (izuzev petnaestak Janešovih medalja, koje su pronađene u fundusu muzeja) isključivo dokumenti i fotografije, očekivati je bila statičnost izložbi. No, zbog odličnog izbora fotografija i izloženih originalnih dokumenata, obje su izložbe vrlo dinamične, zanimljive i nadasve poučne.

Dinamičnost izložbenih postava; o Karleku Domjaniću

Domjanić je predstavljen naizmjeničnim nizom reprodukcija u velikom formatu starih obiteljskih fotografija i fotografija interijera kurije Domjanić u Donjoj Zelini, autora Mladena Houške, koje su prvi put predstavljene javnosti. Zajedno s originalnim dokumentima (u vlasništvu Muzeja) koji se odnose na razna prava, status plemićke obitelji i život na seoskom posjedu pred neposredno gašenje kmetstva, među kojima je najzanimljiviji popis kmetova Domjanićevih iz 1843., dočarava posjetitelju izložbe ambijent u kakvom je Karlek rođen, dijelom odrastao i stvarao u vrijeme dok nije boravio u Zagrebu. U drugom dijelu izložbe predstavljen je sam Domjanić, nizom

fotografija, Generalićevim ilustracijama njegovih stihova u tehnicu grafika/akvarel iz 1989., razglednicama koje su izdane kako bi se prikupio novac za postavljanje njegovog spomenika u Zagrebu, preslikama stranica knjižice pjesama *V suncu i senci*, koju je kako u njoj piše "Zredila, nakičila i rukom napisala na kameanu" (tehnika tiskanja) 1927. Olga Höcker, te svim zbirkaama pjesama sa smotri dječjeg kajkavskog stvaralaštva "Dragutin Domjanić" i Recitala suvremene kajkavske riječi "Dragutin Domjanić" izdanih u Maloj biblioteci "Dragutina Domjanića" Pučkog otvorenog učilišta, koji je već 35 godina organizator oba kulturna događanja, a kojima se grad i građani Svetog Ivana odužuju velikom pjesniku i sugrađaninu. Najzanimljiviji i svakako najvredniji eksponati jesu dva originalna teksta Domjanićevih pjesama (koje je Muzej otkupio) iz 1925. i 1927.: jedna pisana rukom, a druga šrajbmašinom, kako se onda na *agramerskom* nazivao pisaći stroj, s posvetom njegovoj prijateljici iz Gundulićeve ulice u Zagrebu.

O sportašu Petru Janešu

Po broju izložaka manja, ali ništa manje zanimljiva je i izložba o Petru Janešu. Velikom sportašu kojeg je njegov rodni grad zaboravio i čiji životni put treba tek istražiti. Rođen 09. siječnja 1909. a umro je 6. lipnja 1976. u Frankfurtu na Majni. Otac Franjo bio je gostioničar koji je držao gostionicu na zelinskom placu u kući obitelji Čerkek. Stari Zelinčani i danas će se prisjetiti te gostionice iz vremena kada ju je držao Franjo Antolković, ako ni po čemu drugom, a ono po slikama starog Placa prije nego li je izgrađena robna kuća. Franjo Janeš bio je aktivan u društvenom životu Svetog Ivana. U vrtu njegove gostionice odvijao se bogat društveni život ondašnjeg *trgovišča* s početka XX. stoljeća. Budući da je bio jedan od osnivača *Hrvatskog sokola* u našem gradu, a bilo je to doba u kojem se velika pažnja poklanjala gombanju,

nije čudo što se mali Petar opredijelio za sport. Doduše, odabrao je hrvanje i dizanje utega i u tim je disciplinama od 1927. pa 20 narednih godina, kao član teškoatletskog kluba Herkules iz Zagreba, ostvario više nego zavidne sportske rezultate. Bio je prvak Kraljevine Jugoslavije, prvak Savske banovine, Dravske banovine i Dunavske banovine, prvak Hrvatske i Slavonije i prvak FNRJ. Sudjelovao je kao član reprezentacije na balkanskim i srednje europskim igrama i balkanskom prvenstvu u Istanbulu, te bio prvak kluba Herkules. Osvojio je više od 150 zlatnih, srebrnih i brončanih medalja.

*Iz društvenog života Zeline početkom
20. stoljeća*

Prema ustaljenom obrascu, u prvom su dijelu izložbe izložene preslike fotografije iz društvenog života Zeline s početka XX. stoljeća na kojima su uz Franju Janeša i mnogi tada viđeni Zelinčani. U drugom dijelu desetak je preslika fotografija s različitih takmičenja na kojima je Janeš u društvu svojih "suboraca" iz teškoatletskog kluba Herkules, a koje je muzeju ustupila obitelj Palković, čiji je jedan član bio

također atletičar i član Herkulesa. Najzanimljiviji dio izložbe svakako su Janešove osvojene medalje, ponajprije one zlatne. Prema riječima Mladena Houške, ravnatelja muzeja, izgovorenim na svečanom otvaranju izložbe, zahvale za uspješno ostvarenje ovog projekata idu obitelji Jendriš i Palković, te muzejskim djelatnicima; Romani Mačković kustosici, Ani Knez i Ivanu Kamenariću i, naravno, Dragutinu Milivoju pl. Domjaniću i Petru Janešu čije smo stvaralaštvo i postignuće baštinili. Otvorenju izložbe nazočio je i gradonačelnik Hrvoje Koščec koji je pozdravio prisutne, zahvalio zaposlenicima muzeja na dobro obavljenom poslu i istaknuo kako je ponosan što je gradonačelnik grada koji je u svojoj povijesti dao velikane kao što su Domjanić i Janeš. Izložbu je prigodnim riječima, povezujući Domjanićevo i Janešovo stvaralaštvo, otvorio potpredsjednik Matice hrvatske Stjepan Sučić. Dramski umjetnik Vid Balog recitirao je Domjanićeve stihove, a sopranistica Tea Zec, uz pratnju violinista Krešimira Marmilića, otpjevala je njegove dvije manje poznate uglazbljene popevke.

Radovan Brlečić

FILOZOFIJA LANDRANJA I POTEKANJA, PUTOVANJA RADOVANA BRLEČIĆA

(Radovan Brlečić: "SIM PA TAM PO PRIGORJU i falačecu k njemu pridržечега Hrvatskog zagorja ili Zapis o potepanju Prigorjem i Zagorjem". POU Sv. Ivan Zelina, Mala biblioteka "Dragutin Domjanić", knj. 76, 2015.)

Nakon oveće knjige putopisa *Istarski puti opet i iznova*, objavljene 2013. godine, knjige koja je u stanovitu smislu suvremena replika putopisa *Istarski puti* Franje Horvata Kiša od prije stotinjak godina, Radovan Brlečić u relativno kratkom vremenu, ni godinu nakon prve, podario nam je također poveću, svoju drugu knjigu putopisnih zapažanja *Sim pa tam*. Iščitavajući prvu knjigu, iznimno dobro prihvaćenu od čitatelja, pa i kritike, štivo bogato razno-

vrsnim podacima o kopnenom dijelu istočne Istre, uz djelomično obasezanje njezina primorskog dijela – moglo bi se reći: ako je obuzetost Istrom njegova "velika ljubav", onda je ova druga autorova knjiga putopisa *Sim pa tam* neočekivanom neobičnošću verbalne, tematske, čak i psihotematske strukture onaj "dodatni as iz rukava" kojim autorovo tzv. landranje zapravo naknadno ne samo da se "još jednom ljubavi" dijelom suplementira nego se i supstituira novim podacima iz sasma drugog geoprostora: s jedne je strane prvom knjigom putešestvija Istrom – s druge strane drugom knjigom (proširenim) svetoivanskim zelinskim prigorjem, u smislu domicilnog inicijalnog poticaja: *Svoja ću putopisanja započeti Svetim Ivanom. A onda*